

HOW MUSEUMS ABROAD HANDLE CONSERVATION AND THEIR PERSPECTIVES ON CONSERVATION

Sena ŞAHİN*

* Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tekstil ve Moda Tasarımı Ana Sanat Dalı, senasahin@gmail.com, ORCID ID: 0009-0008-2447-117X

Received Date: 25.03.2024 Revised Date: 25.04.2024 Accepted Date: 04.05.2024

Copyright © 2024 Sena ŞAHİN. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

Museums play a crucial role in safeguarding humanity's shared heritage and ensuring its transmission to future generations. In this context, the long-term preservation of museum objects and cultural assets requires a preventive conservation approach. This approach entails proactively identifying potential deterioration factors and implementing appropriate measures to mitigate them. The protection of museums and the preservation of artworks vary significantly across countries. Developed nations, particularly those in the European Union (EU), the United States (US), and Canada, demonstrate a heightened sensitivity towards this issue. This study delves into the conservation practices and perspectives adopted by museums in these countries. The preservation of textile artifacts, one of the most critical categories of museum objects, holds immense importance. These artifacts, ranging from archaeological textiles to ethnographic pieces, costumes, and furniture, serve as invaluable historical documents. However, they are highly susceptible to deterioration due to factors such as decay, pests, humidity, and other external agents. Consequently, specialized techniques and methods have been developed specifically for the preservation of textile artifacts.

Keywords: Museum, Foreign Countries, Conservation, Perspectives

YURTDIŞINDAKİ MÜZELERİN KONSERVASYONU ELE ALIŞ ŞEKİLLERİ VE KONSERVASYONA BAKIŞ AÇILARI

ÖZET

Müzeler, insanlığın ortak mirasını korumak ve gelecek nesillere aktarmak için kritik önem taşıyan kurumlardır. Bu bağlamda, müze objelerinin ve kültür varlıklarının uzun süre muhafazası, önleyici bir koruma yaklaşımıyla mümkündür. Bu yaklaşıma göre, objelerin bozulmasına neden olabilecek faktörler önceden tespit edilerek gerekli önlemler alınır. Müzelerin korunması ve sanat eserlerinin sürekliliğinin sağlanması ülkeden ülkeye farklılık gösterir. Özellikle Avrupa Birliği (AB), Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Kanada gibi gelişmiş ülkelerde bu konuya daha büyük bir hassasiyet gösterilmektedir. Bu çalışmada, bu ülkelerin müzelerin konservasyonu ele alış şekilleri ve konservasyona bakış açıları ele alınacaktır. Müzelerin önemli objelerinden biri olan tekstil ürünlerinin korunması da özel bir önem taşımaktadır. Arkeolojik tekstillerden etnografik tekstillere, kostümlerden mobilyalara kadar bu tür objelerin hepsi tarihi belgeler niteliğindedir. Ancak çürüme, güve, nem ve diğer dış etkenlerden ciddi şekilde etkilenerek bozulabilmektedir. Bu nedenle, tekstil eserlerinin korunması için özel teknik ve yöntemler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müze, Dış Ülkeler, Konservasyon, Bakış Açılıarı

1. GİRİŐ

Yurt dışında arkeolojik ve tarihi kültür varlıklarının korunması ve restorasyonu, bu değerli mirasın gelecek nesillere aktarılması için kritik önem taşımaktadır. Bu bağlamda, daha gelişmiş yöntemlerin geliştirilmesi ve konunun öneminin sürdürülebilirlik kazandırılması temel hedef olarak öne çıkmaktadır.

Arkeolojik ve tarihi kültür varlıklarının korunması, sadece eserlerin sergilenmesiyle sınırlı değildir. Bu sürecin önemli bir aŐaması, restorasyon ve kazılarda çıkan objelerin titiz bir Şekilde korunmasıdır. Müze koruma ve restorasyonu, kapalı kapılar ardında yürütülen bir uzmanlık alanıdır. Bu durum, birçok ziyaretçiyi bu konuda bilgisiz bırakmaktadır. Bu nedenle, müzelerde iletiŐim stratejilerinin önemli bir parçası olarak restorasyon çalışmaları hakkında bilgi verilmesi ve farkındalık oluşturulması gerekmektedir.

Batılı ülkelerde restorasyonla ilgili disiplinler, antik ağ alıŐmaları, sanat ve kültür tarihi gibi alanlara dair içgörüler sağlayarak kültürel varlıkların korunmasına önemli katkılar sunmaktadır. Bu alıŐmalar, sergi planlama ve uygulamasında restoratörün rolüne odaklanmaktadır. Kültürel varlıkların sergilerde kullanılması ve depoda arŐivlenmesinin yanı sıra, uzun vadeli korunmaları da bu disiplinlerin kapsamındadır.

Müze sektörü, kültürel çalıŐmalara odaklanan çalıŐanların restorasyon bilimine giriŐten faydalandığını göstermektedir. Bu sayede farklı disiplinler arasındaki ekip çalıŐması kolaylaŐmakta ve uzman bir meslektaŐla ne zaman iletiŐime geçilmesi gerektiği konusunda bilgi edinilmektedir. ÇalıŐmalarda nesne malzemeleri, nesne kullanımı, envanter ve müze nesnelere verilen hasarın tanınması gibi konulara odaklanılmaktadır. Amaç, kültürel varlıkların nasıl özenle ele alınacağı ve restoratrle zamanında iletiŐime geçebilmek için içindeki kritik koŐulların nasıl tanınacağı konusunda rehberlik sunmaktır.

Müzelerin konversiyonu, bu değerli objelerin korunmasından ve bakımı esas almaktadır. Koruma, zamanın ve hafızanın sınırlarını aŐan, karmaşık ve çok yönlü bir uygulamadır. Bu, geçmişi gelecek nesiller için korumaya yönelik insani çabamızın bir kanıtıdır. Koruma eylemi, bir zaman kapsülündeki bir anın bozulmadan ve olay veya kiŐilerle iliŐkili kalmasını sağlamaya benzer. Tüm bu hususları değerlendirdiğimizde ise toplumun tarihine, kültürüne ve özüne duyulan derin saygıyı temsil ettiği görülmektedir.

2. TEORİK VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Müze konservasyonu genellikle iki ana kategori altında incelenir: birincisi, müze binalarının korunması ve iyileŐtirilmesi; ikincisi, müze eserlerinin korunmasıdır. Ancak, geniş bir perspektifle bakıldığında, her ikisinin de konservasyonu ve korunması birbiriyle yakından iliŐkilidir (ICON, 2009). Diğer bir ifadeyle, müzelerin konservasyonu ve bu alandaki çalıŐmaların temel amacı, değerli, antik, tarihi ve nadir eserlerin korunmasını sağlamaktır. Bu alıŐma, konuyu bütünsel bir bakış açısıyla ele almıŐ ve dış ülkelerdeki temel yaklaŐımları analiz etmeye yönelmiŐtir.

İnşaat ve yapı sektöründeki dönüŐüm, evre koruma ve kaynak yönetiminin yanı sıra yaşam kalitesi, nesiller arası eŐitlik ve sosyal uyum açısından da önemli bir rol oynamaktadır. Müzeler, sürdürülebilir bina kriterlerine göre ihaleler yaparak inşaat ve yapı sektörr üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilirler.

Müzeler, kültür varlıklarını koruma ve saklama zorunluluğu nedeniyle giderek daha fazla depolama alanına ihtiyaç duymaktadır. Bu durum, yeni inşaat projelerinin artmasına ve bu da yüksek kaynak tüketimine yol açmaktadır. Bu nedenle, yeni koleksiyon öğeleri satın alındığında, gelecekteki kaynak tüketimini de hesaba katan bir koleksiyon yönetimi önemlidir. Konservasyon, bir binanın zamanla bozulmasını engellemek ve sağlam kalmasını sağlamak için yapılan çalışmalardan biridir. Ancak, müzeler açısından bakıldığında, bu sadece yapılar için değil, aynı zamanda sergilenen objelerin korunması için de geçerlidir.

Başka bir deyişle, konservasyon, koruma anlamına gelir. Koruma ve belgeleme, geçmişin korunmasının ve nadir nesnelerin toplanmasının önemli bir parçasıdır. Koleksiyoncular, bu eserleri korumak ve hikayelerini belgelemek için gerekli adımları atarak, bunların ortak tarihin bir kanıtı olarak kalmasını sağlayabilirler (Alcaraz, Hume, Mort, 2009). Koruma, yüzyıllardır insanlığı etkileyen bir çabadır. Tarihi eserlerin özenli bakımından, solmuş fotoğrafların titizlikle restorasyonuna kadar, kültürler arasında değer verilen bir uygulamadır. Konservasyon, anıların, tarihin ve kültürün gelecek nesiller için korunmasıyla ilgilidir. Örneğin British Museum'un geniş antik Mısır mumyaları koleksiyonunu ele alalım. Müze dünyasında, naftalin, eserlerin korunması ve güvenliğinin sağlanmasında kritik bir rol oynamaktadır (Chirikure, Pwiti, 2008).

Giderek dijitalleşen dünyada, anıları korumak, somut nesnelerin ötesine geçmektedir. Dijital güvensizlik, değerli fotoğrafların, videoların ve belgelerin korunmasıyla ilgilidir. Bu dijital anıların zamanla kaybolmamasını sağlamak için bulut depolama, veri yedekleme ve şifreleme kullanımı çok önemlidir. Koruma, özellikle çevresel değişimle karşı karşıya kaldığında benzersiz zorluklar ortaya çıkar. Artan sıcaklıklar, nemdeki dalgalanmalar ve böcek istilası, koruma çabalarını tehdit edebilir. Bu zorlukları ele almak, koruma çalışmasının tam kapsamını anlamak için önemlidir.

2.1.Yurt Dışında Müzelerin konservasyonu ve Müze Objelerinin Korunmasının Önemi

Hızla ilerleyen teknoloji ve gelişen dünya, geçmişin önemini gözden kaçırılmasını kolaylaştırabilir. Koleksiyoncular olarak, sıra dışı eserleri toplamakla kalmayıp aynı zamanda tarihi korumaya da katkıda bulunmak önemlidir. Koruma ve belgeleme, bu eserlerin ardındaki hikayelerin zaman içinde kaybolmamasını sağlar.

Batı ülkelerinde müzelerin temel işlevi, turistik zenginlikleri sergilemenin ötesinde, estetik açıdan değerli ve benzersiz eserlerin korunmasıdır. Bu eserlerin çoğu eşsizdir ve karmaşık detaylarla ve benzersiz işçilikle üretilmiştir. Doğru bir şekilde korunmadığında, bu hassas parçalar zamanla zarar görebilir ve orijinal çekiciliklerini kaybedebilir. Koleksiyonerler, bu eserleri korumak ve gelecek nesillere değerlerini aktarmak için gerekli önlemleri alabilirler (Brundtland Report, 1987). Arkeolojik açıdan bakıldığında, geçmişin korunması insanlık tarihini yeniden inşa etme ve kültürel mirasımızı anlama açısından kritiktir. Her eser, eski teknolojiler, sosyal yapılar ve sanatsal ifadeler gibi benzersiz bilgiler içerir. Doğru bir şekilde korunmadığında, bu bilgiler sonsuza kadar kaybolabilir ve insanlık tarihi hakkında boşluklar oluşabilir (Kotler, 2008).

Öte yandan, paleontologlar, yaşamın evrimi hakkında önemli ipuçları sağlayan fosillerin korunmasına odaklanmıştır. Fosiller, bilim insanlarının soyu tükenen türlerin davranışlarını ve çevrelerini anlamasına yardımcı olur. Bu fosillerin korunmasıyla, tarih öncesi yaşam ve doğa hakkındaki bilgilerimizi genişletebiliriz (Del Barrio, Herrero, Sanz,

2009). Múze kúratörleri, geçmişin koruyucuları olarak hizmet ederler ve sanat eserlerinin ve fosillerin korunması ve sergilenmesinden sorumludur. Bu hazinelerin sergilenmesi ile uzun vadeli korunması arasında bir denge kurmaya çalıŐırlar. Eserlerin ve fosillerin etik bir Şekilde toplanması ve korunması, çevresel ve kültürel zararları önlemek için önemlidir (Google Arts and Culture, 2020). Geçmişin etkili bir Şekilde korunması için kapsamlı koruma stratejileri ve etik toplama uygulamalarının benimsenmesi hayati önem taŐır.

Koruma Teknikleri

Koruma, eserlerin bozulmasını önlemeyi ve orjinal halinin muhafaza edilmesini amaçlayan bir dizi tekniği kapsar. Bu husus, gerektiğinde öğelerin temizlenmesini ve onarılmasını içerebilir. Örneğin, eski fotoğrafları topluyorsanız, toz ve kirin temizlenmesi, yırtıkların onarılması ve daha fazla bozulmayı önlemek için bunların asitsiz malzemelerde saklanması uygun Şekilde muhafaza edilebildiğini göstermektedir (Giebelhausen, 2006).

Profesyonel Yardım

Bazı koruma görevleri koleksiyonerlerin kendileri tarafından tamamlanabilse de, özellikle değerli veya kırlabilir eŐyalar için genellikle profesyonel yardım alınması tavsiye edilmektedir. Koruma uzmanları, hassas eserleri uygun Şekilde ele almak için gerekli bilgi, beceri ve özel donanıma sahiptir. En iyi koruma uygulamaları konusunda rehberlik sağlayabilir ve sürecin güvenli ve etkili bir Şekilde yürütülmesini sağlayabilmektedirler.

Belgeleme

Belgeleme, korumanın yanı sıra geçmişin korunmasında da önemli bir rol oynamaktadır. Koleksiyoncular, her bir nesnenin tarihini, kökenini ve önemini belgeleyerek bu eserlerin ardındaki hikayelerin unutulmamasını sağlayabilirler. Bu belgeler, yazılı kayıtlar, fotoğraflar ve hatta önceki sahipleri veya alandaki uzmanlarla yapılan video görüŐmeleri gibi çeşitli biçimlerde olabilecektir.

Bağlamın Önemi

Bir öğenin nasıl ortaya çıktığı ve geçmiş-gelecek arasında nasıl köprü olduğu hususundaki bağlam, onun değerini anlamak için çok önemlidir. Koleksiyoncular, nesneyi çevreleyen tarihi, kültürel ve sosyal bağlam hakkında mümkün olduğunca fazla bilgi toplamaya çalıŐmalıdır. Bu, orijinal amacına, yaratılıŐında yer alan kiŐilere ve o dönemde toplum üzerindeki etkisine ışık tutmaya yardımcı olacaktır. Örneğin, eski tıbbi aletleri topluyorsanız, o dönemin tıbbi uygulamalarını anlamak, bu eŐyanın önemi hakkında değerli bilgilere ulaşmayı sağlayabilmektedir.

Bilgi PaylaŐımı

Geçmişi korumak yalnızca kiŐisel mutlulukla ilgili değildir, aynı zamanda bilginin paylaŐılması ve kolektif tarih duygusunun geliştirilmesiyle de ilgilidir. Koleksiyonerler içgörülerini, araŐtırmalarını ve bulgularını sıra dışı eŐyalara benzer ilgi duyan diğer kiŐilerle paylaŐarak katkıda bulunabilirler. Bu husus, evrimiŐi topluluklar, sosyal medya ve hatta sergiler veya konferanslar düzenleyerek yapılabilir. Bilgiler paylaŐılarak başkalarına geçmişi korumanın önemini takdir etmeleri ve değer vermeleri konusunda ilham verebilir.

Korumanın Önemi

Antikaları korumak sadece dış görünüşlerini korumak değildir; Bu durum, bir tarihin ve kültürel mirasın gelecek nesiller için korunmasıyla ilgilidir. Antikaların hem parasal hem de manevi açıdan muazzam bir değeri vardır ve bunların korunması, hikayelerinin yaşatılmasında çok önemli bir rol oynar (Karadağ, 2019).

Tarihsel Önemi

Tarihi müze binaları veya müze objelerinin saklandığı ve sergilendiği alanların konservasyonu önemlidir. Bu bağlamda örneğin müzelerin önemli bir elemanı olan antikalar geçmişle somut bir bağlantı sunar ve farklı dönemlere, kültürlere ve sanatsal akımlara göz atmamıza olanak tanır. Asırlık bir mobilya parçası, bir mücevher parçası veya nadir bir koleksiyon parçası olsun, her antikanın benzersiz bir hikayesi vardır. Bu eserleri koruyarak, taşıdıkları tarihi ve hikayeleri koruyor, gelecek nesillerin geçmişi öğrenmesine ve takdir etmesine olanak sağlar (Bowers, 2016).

Kültürel Miras

Müze objeleri yalnızca bireysel düzeyde değerli olmakla kalmaz, aynı zamanda kolektif kültürel mirasımıza da katkıda bulunur. Atalarımızın gelenekleri, işçiliği ve yaşam tarzları hakkında fikir verirler. Örneğin, antika bir Çin porseleni vazo, antik seramik tekniklerinin inceliklerine bir bakış sunabilirken, antika bir duvar halısı, belirli bir zamanın sanatsal etkilerinin öyküsünü anlatabilir. Bu eserleri korumak, kültürel mirasımızın bozulmadan kalmasını ve ortak tarihimizden öğrenmeye ve kutlamaya devam edebilmemizi sağlar (Berry, 2012).

Parasal Değer

Antikalar, tarihi ve kültürel önemlerinin ötesinde genellikle önemli parasal değere de sahiptir. Zamanla bazı antikaların değeri artabilir ve bu da onları cazip bir yatırım haline getirebilir. Ancak uygun şekilde korunmazlarsa değerleri önemli ölçüde azalabilir. İhmal, uygunsuz saklama veya bakım eksikliğinden kaynaklanan hasarlar antikanın durumunu etkileyebilir ve değerinin düşmesine neden olabilir. Dolayısıyla antikaların korunması, onların tarihi ve kültürel değerlerinin korunmasına yardımcı olmanın yanı sıra, maddi değerlerinin de korunmasını sağlar (Ardissono, Kufik, Petrelli, 2012).

Koruma Temelleri

Müze objelerin ve antikaların korunması, özenli bir kontrol ve dikkatle takip edilecek en iyi muhafaza uygulamalarına bağlı kalmayı gerektirir. Bu bağlamda şu hususlara dikkat edilmektedir:

İklim Kontrolü

Dalgalanmalardan kaynaklanan hasarları önlemek için kontrollü sıcaklık ve nem seviyelerine sahip sabit bir ortam sağlanır.

Doğru Kullanım

Objelerin bakımı dikkatli bir şekilde yapılır ve yağların ve asitlerin elde hassas yüzeylere bulaşmasını önlemek için eldiven kullanılır.

Düzenli Temizlik

Objeler belirli malzemeler için önerilen hassas yöntemleri kullanarak temizlenir ve geri dönüşü olmayan hasarlara neden olabilecek sert kimyasallardan kaçınılır.

Uygun Depolama

Objeler uygun koŐullarda, doğrudan güneŐ ıŐıđından, aşırı sıcaklıklardan ve aşırı nemden uzakta saklanır.

Profesyonel Restorasyon

Bir müze objesinin restorasyonu gerekiyorsa, kazara hasar görmesini önlemek için benzer parçaları kullanma deneyimi olan nitelikli profesyoneller üstlenilir.

2.2. Dış Ülkelerde Restoratörün müzelerin konservasyonundaki Rolü ve Önemi

Dış ülkelerde restoratörün mesleği çok yönlüdür ve birçok karmaşık meslek veya iş unvanı gibi, birkaç kelimeyle anlatılamaz. Bunun nedeni, bir yandan koruma ve restorasyon konusunda, örneğin resim, mobilya gibi nesne gruplarında veya seramik, tekstil gibi malzemelerde çeşitli uzmanlıkların bulunması, diğer yandan eğitimi restoratörün müzelerde, koleksiyonlarda çalıŐmasıdır. Bu çerçevede arşivler ve eğitim ve araştırma kurumları çok farklı alanlarda tamamen veya kısmen sorumludur. Bu, kuruma ve yapısına bağlı olarak deđiŐir. Bir restoratörün amaç ve görevlerinin iyi bir özeti, restoratörlerin Avrupa Őemsiye örgütü olan Avrupa Konservatör-Restoratör Organizasyonları Konfederasyonu'nun I-III Yönergeleri'nde bulunabilir (ICOM, 2019).

Şekil 1. Müze Objelerinin Konservasyonu

Kaynak: Amerikan Müzeler Birliği – American Alliance of Museums (2020).

Restoratör, kültürel mirasın geleceğe yönelik korunması amacıyla belirtilen hususlara uygun olarak hareket edecek eğitim, bilgi, beceri, deneyim ve anlayışa sahip bir uzmandır. Temel Restoratörün rolü kültürel mirasın şimdiki ve gelecek nesillerin yararına korunmasıdır. Restoratör, kültürel mirasın doğal çevresi, anlamı ve fiziksel içeriği açısından algılanmasına, takdir edilmesine ve anlaşılmasına katkıda bulunur. Restoratörün sorumluluğu, stratejik planlama, teşhis incelemeleri yapmak, koruma konseptleri oluşturmak ve önlemler önermek, önleyici koruma sağlamaktır.

Sergiler için ödünç verilen öğeler, sergilenene kadar yalnızca kısa bir süre için karantina odasında tutulur. Burada oda yalnızca kısa bir ara depolama tesisi olarak işlev görüyor, böylece parçaların geçici olarak depolarda depolanmasına gerek kalmıyor. Yukarıda belirtilen diğer tüm nesnelere üç ay süreyle karantina odasında bekletilir ve aynı anda getirilmesi halinde tek tek veya grup halinde paketlenir. Yaklaşık 1 mm'lik biraz daha kalın bir folyo kullanmak ve parçaları bir hediye gibi sarmak en iyisidir. Tüm açık kenarlar yoğun bir yapışkan bantla bantlanmıştır. Böylece hiçbir haşere dışarı çıkamaz. Üç ay sonra filmlerde herhangi bir zararlı görünmüyorsa, bir istila ihtimali göz ardı edilebilir ve nesnelere depoya götürülebilir (Communities, Local Government, 2009).

Şekil 2. Müze Objelerinin Konservasyonu Atölyesi

Kaynak: British Museum, 2023

Bir istila belirgin hale gelirse, bir uzman yeniden tanımlama yapmalı ve uygun dekontaminasyon önlemleri alınmalıdır. Biyositler genellikle onları kullanan kişiler için stresli olduğundan bu amaç için nadiren kullanılır. Bu nedenle fiziksel yöntemler sıklıkla kullanılmaktadır. Nitrojen odaları gibi anoksik işlemler ile sıcak veya soğuk, donma

kullanılarak yapılan termal işlemler arasında bir ayırım yapılır. Tm yntemlerde iŐlem yapılacak parçanın malzeme ozelliğinden dolayı teknolojiye dayanıp dayanamayacağı oznceden kontrol edilmelidir (Cotter, 2017).

Alternatif olarak bazen faydalı bcecekler de oznerilmektedir. Bunlar zararlılarla beslenen bceceklerdir. Yararlı bcecekler genellikle istilayı buyuk ozcuğe azaltabilir, ancak tamamen ortadan kaldırılıp kaldırılamayacağı tartiŐmalđ bir Şekilde tartiŐılmaktadır. Sonuœta hangi tedavi yntemini seœerseniz seœin, pupa veya larva gibi ozldurulen zararlıların kalıntılarını gidermek iœin dekontamine olmuŐ tm parçalar temizlenmelidir.

Optimal saklama koŐulları ve tipik hasar modelleri, oznerilen saklama koŐulları ve tipik bireysel malzeme grupları iœin hasar modelleri bulunmaktadır. Hasar modellerini ve nedenlerini anlamak iœin, ayrı ayrı malzemelerin yapısı ele alınır. Bir parçanın her hareket ettirilmesinde bir risk vardır. Bu nedenle nesnelere yalnızca gerektiğinde taŐınmaktadır. Ancak bu bilgiye dayalı olarak nesne kullanımından tamamen kaœınmak, mme ozgelerini ziyaretœilerin, kmltur bilimcilerinin veya tarihœilerin kullanımına sunulamayacağı anlamına gelecektir. Bu nedenle uygun bir denge bulmak oznemlidir.

Şekil 3. Mme iœi konservasyon œalıŐmalarından bir gortntu

Kaynak: ICOM – International Council of Museums (2021).

Bir nesneye el koymadan oznce uygun temel gereksinimler oluŐturulmalıdır. Eller ve giysiler temiz olmalıdır. Uzamanđ ve nesnelere korumak iœin eldiven kullanılmalıdır. Dugmeler, tokalar, fermuarlar veya puskuller veya kordonlar gibi aplikeli giysiler veya parçalara takılabilecek veya œizilmelere neden olabilecek œok bol giysiler ozneğin trompet kollarđ veya kapuŐonlu yaka uygun değildir. Takılar da hasara neden olabilir ve atılmalıdır.

TaŐınan kmltrel varlığın kirlendiği biliniyorsa veya bundan Őüpheleniliyorsa eldivenlerin yanı sıra başka koruyucu ekipmanlar da giyilmelidir. IŐ guvenliği konusunda iş yeri temiz ve dzenli olmalı ve gerekiyorsa parçanın ayakta durmasını veya desteklenmesini sağlayacak uygun bir tabana sahip olmalıdır. Ozneğin asitsiz karton veya kağıt mendil kullanılırsa kirlendiğinde kolaylıkla deđiŐtirilebilir. Ayrıca, nesneye

dokunulmadan önce yol boyunca takılma tehlikesinin ortadan kaldırıldığından emin olunmalıdır. Nesneye odaklanırsa yan taraftaki çanta veya sırt çantalarının kablolarını, kayışlarını ve saplarını, hatta çöp sepetlerini gözden kaçırma eğiliminde olunabilir.

Koleksiyonlardaki nesnelere genellikle belgelenir, böylece yalnızca nesne birincil bilgi kaynağı olarak değil aynı zamanda menşei, tarihleme, kullanılan malzemeler, muhtemelen sanatçı vb. gibi bir dizi ikincil bilgi de elde edilebilir. Bu nedenle, nesnelere envanter numaralarını mümkün olan en kısa sürede yazmak veya eklemek önemlidir. Nesne etiketlemesi her zaman minimumla, genellikle de envanter numarasıyla sınırlı olmalıdır. Diğer tüm bilgiler kullanılan arşiv sisteminde kolaylıkla bulunabilmektedir. Tarihsel etiketler son derece büyük ve çok ayrıntılı olma eğilimindedir. Envanter numaraları göze çarpmayan ancak bulunması kolay bir yere yerleştirilmelidir. Nesnelere alt kısımları sıklıkla kullanılır. Birçok nesne için bu son derece mantıklıdır. Ancak nesnelere çok büyükse veya tutulması zorsa, bunları yanlardan veya arkadan etiketlemek genellikle daha akıllıca olacaktır.

Mürekkep kalemleri veya tükenmez kalemleri yalnızca düzenli olarak kullanmanız durumunda tavsiye edilir, aksi takdirde kururlar. Restorasyonda genellikle kullanılan boya, aseton veya etil asetat içinde etil metakrilat ve metil akrilatın bir kopolimeri olan %2-5 Paraloid B72 çözeltisidir. Paraloid B72'nin camsı geçiş sıcaklığı yalnızca 40°C olduğundan yalnızca ılıman iklimler için uygundur. Camsı geçiş sıcaklığı, termoplastiklerin veya camların akmaya başladıkları veya yumuşadıkları sıcaklığı tanımlar. Daha sıcak bölgelerde alternatif olarak cam geçiş sıcaklığı 60°C olan bir metil metakrilat kopolimeri olan Paraloid B44 kullanılır. Hazır paraloid solüsyonlar bu konsantrasyonlarda satılmaz ve restoratörlerin kendileri tarafından hazırlanmalıdır. Bunu yapmak için granül olarak satılan uygun solvente ve Paraloid ihtiyacı bulunmaktadır. Bu kapsamda, eserin ihtiyacı olan onarım ve temizliği için belirli bir konsantrasyona sahip çözeltilerin oluşturulması için değişken kütle oranlarına sahip çözeltiler kullanılır.

Son yıllarda giderek daha fazla nesnenin ödünç verilmesi yönünde bir eğilim var. Bu, bir yandan müze, galeri ve arşiv sorumluları için daha fazla iş anlamına geliyor; çünkü tüm ulaşımın buna göre hazırlanması ve yürütülmesi gerekiyor, diğer yandan da ödünç verilen nesnelere için ek stres söz konusu olabilmektedir. Bu nedenle bazı nesnelere için bir yerden bir yere geçici olarak transfer edilmesi hususunun kesintiye uğraması veya tamamen durdurulması hususu anlaşılabilir bir durumdur. Parçaya bağlı olarak bu geçici veya kalıcıdır. Bazı koleksiyonların parçaları veya tamamı, nakli esnasında görebileceği zarara karşı risk alınmaz ve geçici dahi olsa ödünç verilmez. Diğer nesnelere için, örneğin ışığa duyarlı eserlerin konjonktür ve hava şartlarına bağlı olarak başka müzelere veya sergi alanlarına vermeyi geçici olarak durdurmak mantıklı olacaktır. Genellikle koleksiyonun yalnızca küçük bir kısmı taşınmaya uygun değildir. Bu tür kararların ana nedenleri genellikle ya kişinin kendi binasında ya da başka kurumlarda sergi açmasını imkânsız hale getiren ışığa karşı aşırı hassasiyet ya da sadece ulaşımın imkansızlığıdır. Bu tür nesnelere artık büyük olasılıkla hasar görmeden titreşimlere ve şoklara dayanamaz (Burchell, Kolb, 2006).

Şekil 4. Bir Müze Objesinin Konservasyon Süreci

Kaynak: ICOM – International Council of Museums (2021).

Bazı durumlarda, nesne artık kiralanamaz, ancak yine de parçanın içeride sergilenebilmesi için onu bir evin içinde dikkatlice taşımak yine de mümkündür. Burada kurum anlamında ev olarak anılan, dış depoları olan bir müze değil, kelimenin tam anlamıyla bir bina anlamına geliyor. Bir öğeyi ödünç vermeden önce bazı hazırlıkların yapılması gerekir. Öncelikle eserin tam anlamıyla korunabilmesini sağlamak için taahhüt talebinde bulunulması gerekmektedir. Resmi yol, genellikle bir yöneticiden diğere yapılan bir taahhüt ve güven talebidir. Bu, serginin ne tür bir sergi olduğunu, koleksiyondaki nesne veya nesnelere neden ihtiyaç duyduğunuzu, ne tür bir yer ve dönemle ilgili olduğunu ve ideal olarak olası sergi koşullarının ne olduğunu açıklar. Bunun avantajı, potansiyel bir ödünç veren olarak bir kredinin veya taahhüdün mümkün olup olmadığını daha hızlı değerlendirebilmektir. Daha sonra istenilen parçaların ödünç alınıp alınmayacağı kontrol edilecektir. Bu, diğere şeylerin yanı sıra, genellikle sorumlu restoratör tarafından kontrol edilen koleksiyon öğelerinin durumuna, parçaların kendisine ve bunların başka bir yerde planlanıp planlanmadığına bağlıdır (Birtley, 2006).

Müze ve galerilerdeki sergiler genellikle büyük çabalarla hazırlanır. Bir serginin planlanması birkaç yıl sürebilirken, fiili uygulama, serginin inşaatı birkaç hafta içinde gerçekleşir. Bu her zaman serginin kritik bir aşamasıdır. Artık tüm ön değerlendirmelerin gerçekten uygulanıp uygulanamayacağı netleşiyor.

3. TARTIŐMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Müzelerin konservasyonu ve eserleri veya fosilleri kazarken dikkatli kazı yöntemleri kullanmak, hasarı en aza indirmek ve bağlamsal bilgileri korumak açısından kritik öneme sahiptir. Buna, kazı başlamadan önce alanın dikkatli bir şekilde belgelenmesi, haritalanması ve fotoğraflanması da dahildir. Eserler ve fosiller topraktan çıkarıldıktan sonra bozulmayı önlemek için kontrollü depolama koşullarına ihtiyaç duyarlar. Uzun süreli muhafazalarını sağlamak için sıcaklık, nem ve ışığa maruz kalma gibi faktörlerin dikkatle düzenlenmesi gerekir.

Bazen eserler veya fosiller, onları stabilize etmek ve daha fazla bozulmayı önlemek için koruma işlemlerine ihtiyaç duyar. Bu, temizlemeyi, kırılmalardan korumayı, birleştirmeyi veya hasarlı bölümleri onarmayı içerebilir. Geri dönüşü olmayan hasarların önlenmesi için koruma tedavileri deneyimli profesyoneller tarafından geri dönüşümlü teknikler kullanılarak yapılmalıdır.

Etik toplama uygulamaları, eser ve fosillerin yasal olarak elde edilmesini, kültürel hassasiyetlerin dikkate alınmasını ve önemli arkeolojik veya paleontolojik alanların tahrip edilmesinden kaçınılmasını içerir. Bu, uygun izinlerin alınmasını, yerel topluluklarla çalışmayı ve kazı öncesinde bir alanın önemini anlamak için sistematik araştırma yapılmasını içerebilir.

Geçmiş ile gelecek arasında sağlam bir bağın kurulması ve buna sebep olan eserlerin korunması aynı zamanda halkın bu hususta bilinçlenmesi ve eserlerin korunmasının önemi konusunda farkındalık yaratılmasını da içermektedir. Müzeler ve eğitim kurumları, ziyaretçilerin sanat eserleri ve fosillerin önemi, bunları korumanın zorlukları ve koleksiyonlarıyla ilgili etik konular hakkında eğitilmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Korumanın temel amacı eserleri ve fosilleri korumak olsa da, koruma ile halkın erişimi arasında denge kurmak da önemlidir. Son olarak, bu kutsal emanetler muazzam bir eğitimsel ve kültürel değere sahiptir. Bu dengeye ulaşmak, bu hassas ortamın uzun vadede korunmasından ödün vermeden halkın katılımını sağlayacak yenilikçi yollar bulmayı gerektirir.

Koruma, tarihi kayıtların korunmasında merkezi bir rol oynar. Eserleri, belgeleri ve önemli noktaları dikkatle koruyarak geçmişimizle bağlantı kurabilir, ondan öğrenebilir ve bu bilgiyi gelecek nesillere aktarılabilir.

İnsanlığın kültürel kimliğini korumayla yakından bağlantılıdır. Müzeler, arşivler ve kütüphaneler sanat eserlerinden müzik bestelerine kadar çok çeşitli kültürel hazineleri barındırır. Bu kurumlar kültürel hafızanın koruyucuları olarak hareket eder ve çeşitliliğimizi ve ortak insan deneyimlerimizi kutlamamıza olanak tanır. Mona Lisa'nın evi olan Paris'teki Louvre Müzesi, kültürel mirasın büyük ölçekte korunmasının önemini bir kanıttır.

Koruma, eserler ve belgelerle sınırlı değildir; doğal dünyamıza kadar uzanır. Ekosistemlerin, yaban hayatının ve vahşi yaşam alanlarının korunması, biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir bir geleceğin sağlanması açısından kritik öneme sahiptir.

Koruma aynı zamanda bilimsel ilerlemeyi de teşvik eder. Araştırmacılar türlerin evrimini, iklim düzenlerini ve daha fazlasını incelemek için korunmuş örneklerle ve verilere güveniyor. Londra'daki Doğa Tarihi Müzesi gibi doğa tarihi müzeleri, bilimsel araştırmalar için zengin bilgi sağlayan geniş koleksiyonlara ev sahipliği yapar.

Sanatın her biçimi korumadan yararlanır. Klasik resimlerden çağdaş heykellere kadar sanat, insanın yaratıcılığını ve duygularını yakalar. Leonardo da Vinci'nin Son Akşam Yemeği tablosunun Milano'da korunması gibi koruma çalışmaları, bu yapıtların yüzyıllar boyunca izleyicileri etkilemesine ve ilham vermesine olanak tanıyor.

Dijital çağda arşivleme yeni zorluklarla karşı karşıya olduğu görülmektedir. Teknolojinin hızla gelişmesi, veri kaybı ve dijital içeriğin korunması konusunda endişelere yol açmaktadır. Eserlerin bir sonraki nesillere özünü kaybetmeden ve değerini yitirmeden korunması ve dijital ortamda arşivlenmesi konusunda çalışan kişi ve kurumlar çok önemli bir misyonu eda etmektedirler.

Koruma hayatımızın her alanına dokunan dinamik, çok yönlü bir uygulamadır. Geçmiş, bugün ve gelecek arasındaki boşluğu dolduran ve insanlık tarihinin, kültürünün ve bilgisinin zengin dokusunun devam etmesini sağlamaktadır.

REFERENCES

- Alcaraz, C., Hume, M., & Mort, G. S. (2009). Creating sustainable practice in a museum context: Adopting service-centricity in non-profit museums. *Australasian Marketing Journal (AMJ)*, 17(4), 219-225.
- Ardissono, L., Kufik, T., & Petrelli, D. (2012). Personalization in cultural heritage: the road travelled and the one ahead. *User Modelling and User Adapted Interaction*, 22(1-2), 73-99.
- Amerikan Müzeler Birliği – American Alliance of Museums (2020). National Snapshot of COVID-19 Impact on United States Museums (October 2020). Erişim Tarihi. 10.10.2020. Erişim Adresi: <https://www.aam-us.org/2020/11/17/national-snapshot-of-covid-19/>
- Alpago, H. (2022). Analysis of the Golden Ratio Theory in Terms of Economic Theories. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(31), 406-418. <https://doi.org/10.54600/igdirsosbilder.1131574>
- Berry, S. (2012). Why Preserving History Matters. Retrieved from http://www.huffingtonpost.com/steve-berry/why-preserving-history-matters_b_1446631.html
- Birtley, M. (2006). The Collections Council of Australia paper prepared for the 2006 Australian State of the Environment Committee, Department of the Environment and Heritage, Canberra. Retrieved from <http://www.deh.gov.au/soe/2006/emerging/collections/index.html>
- Bowers, J. (2016). Developing sustainable tourism through ecomuseology: a case study in the Rupununi region of Guyana. *Journal of Sustainable Tourism*, 24(5), 758-782. DOI:10.1080/09669582.2015.1085867.
- Brundtland Report (1987). Report of the World Commission on Environment & Development: Our Common Future. Retrieved from http://www.bneportal.de/fileadmin/unesco/de/Downloads/Hintergrundmaterial_international/Brundtlandberich.File.pdf?linklisted=2812
- Burchell, N., & Kolb, D. (2006). Stability and change for sustainability. *University of Aucland Business Review*, 8(2), 32-41.
- Cotter, H. (2017). Louvre Abu Dhabi, an Arabic-Galactic Wonder, Revises Art History. https://www.nytimes.com/2017/11/28/arts/design/louvre-abu-dhabi-united-arab-emirates-review.html?rref=collection%2Ftimestopic%2FLouvre&action=click&contentCollection=timestopics®ion=stream&module=stream_unit&version=latest&contentPlacement=8&pgtype=collection

- Chirikure, S., & Pwiti, G. (2008). Community Involvement in Archaeology and Cultural Heritage Management. *Current Anthropology*, 49(3), 467-485.
- Communities & Local Government (2009). Draft Planning Policy Statement 15: Planning for the Historic Environment, Communities & Local Government Publications, London. Retrieved from <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20120919132719/http://www.communities.gov.uk/documents/planningandbuilding/pdf/consultationhistoricpps.pdf>
- Del Barrio, M. J., Herrero, L. C., & Sanz, J. Á. (2009). Measuring the efficiency of heritage institutions: A case study of a regional system of museums in Spain. *Journal of Cultural Heritage*, 10(2), 258-268.
- Europeana (2020). Erişim Adresi: <https://www.europeana.eu/en>
- Giebelhausen, M. (2006). The architecture is the museum. In *New Museum Theory and Practice an Introduction*, Janet Marstine (ed.). UK: Blackwell Publishing.
- Google Arts and Culture (2020). <https://artsandculture.google.com/>
- ICOM (2019). International Council of Museums, museum definition 2019. Erişim Tarihi: 27.11.2020. <https://icom.museum/en/resources/standards-guidelines/museum-definition/#:~:text=%E2%80%9CA%20museum%20is%20a%20non,education%2C%20study%20and%20enjoyment.%E2%80%9D>
- ICOM (2020). Report Museums, museum professionals and COVID-19. Erişim Tarihi: 15.12.2020. Erişim Adresi: <https://icom.museum/wp-content/uploads/2020/05/Report-Museums-and-COVID-19.pdf>
- ICOM – International Council of Museums (2021). The theme: The Future of Museums – Recover and Reimagine. Erişim: <http://imd.icom.museum/international-museum-day-2021/the-future-of-museums/> 12.02.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Karadağ, D.K. (2019). Dijital Kültürel Mirasın Yönetiminde Dijital Kürasyon Uygulamaları Çerçevesinde Türkiye’de Müzelerde İçerik Yönetimi Sistemlerinin Geliştirilmesi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Kotler, G. K.; Kotler, P. & Kotler, I. W. (2008). *Museum Marketing and Strategy: Designing Missions Building Audiences Generating Revenue and Resources*. USA: John Wiley & Sons, Inc.